

EITT FRÍSKLIGT ÆL AV DÝRRUM LIVSROYNDUM

Umrøða av bókini »Í
kjarlævørrinum« eftir Jórún
og Osmund Justinussen

JÚSTINUS LEIVSSON EIDESGAARD

Eg eri altíð skeptiskur yvir sjálvsævisøgur, tí har skriva høvundarnir sína egnu søgu, og har er ongin uttanveltaður, sum er eitt sindur longur frá, ið kann geva eitt spegl av tí, sum høvundarnir seta saman og kanska siga frá. Og hóast tað, dámar mær væl sjálvsævisøgur. Sjálvur havi eg tann fyrimun, at hava fylgt væl við í okkara høvuðsvinnu sum journalistur alt mitt arbeiðslív, og tí veit eg, at eg havi førleikan til at meta um tilfarið í bókini. Og stutt sagt er bókini »Í kjarlævørrinum« eftir Jórún og Osmund Justinussen ein góð, og fyri meg, serdeilis áhugaverd bók. Hon snýr seg um fisk og fiskiveiðu, hon snýr seg um søguna hjá føroyingum frá krígunum og fram til í dag. Hon snýr seg um andaligheit, um brøðrasamkomuna, sum er andaliga heimstaðið hjá báðum høvundunum, hon snýr seg um um kærleika, forelskils, familjulív og eitt brennandi virkisfýsni, sum er djúpt ankrað í trúgv, bæði á seg sjálvan og ikki minst á Hann, tey hava sett sítt álít á og bókini snýr seg um ein ókúg-andi vilja at skapa.

Eg og Osmund hava kenst í fleiri ár, verið í onkrum felagskapi saman og tí kann onkur sáa iva um gegnið. Men eg tori at siga, at Osmund megnar í ógvuliga stóran mun at vera objektivur ella óheftur. Hann kundi verið nógv meira beiskur, hann kundi verið nógv meira stingandi, tí hann, sum reiðari

hefur havt meira við politisku skipanina at gera enn tey flestu, men tað er ringt at fáa eyga á í teimum 274 síðunum, sum eru hansara partur, at teimum 392 síðunum, bókaverkið telur. Bókin er ein gongd í dökkum dølum og upp á hægstu tindar við einum støðugum ótta fyri at fella fyri hugmóðini, tá ið viðrákið fær ein at gloyma myrkrið í dølunum.

Ein heit bók

Fyri meg er bókini ein heit bók, skilt á tann hátt, at báðir høvundarnir hava kærleika til evnið. Osmund fer til skips sama ár, sum eg eri føddur í 1957 og tað er eisini mitt umhvørvi hann skrivar um. Søgan hjá hesum báðum plássum líkist merkiliga nógv. Bæði eru útróðrarpláss og nógv samband hevur verið millum bygdinar, ikki minst slektsmessiga.

Osmund byrjar skipað at fortelja sína lívssøgu. Og hon byrjar úti á Garði, har barndómsheim hansara stóð. Hetta heim er framvegis partvís karmur um lív Osmunds, og hann hevur heimið um hendur, hóast hann hevur búð í Havn meginpartin av ævini. Vit fáa at vita um slektina, um familjuna og um tann stóra systkinaflokkinn, har hann var yngstur. Hann fortelur um mammuna, sum hann var serliga knýttur at og hann fortelur um pápan, ein líkamlig kempa og ein maður, sum hevði stóran týðning fyri Ossa. Og so greiðir hann frá barnárunum. Tey vóru tíggu systkin, seks brøður og fyra systrar. Ein systir, Elna, doyði einans trý ára

gomul og tá var Osmund ikki føddur. Eiríkur Justinussen var elst, hann var føddur í 1916 og Ossi var yngstur, føddur í 1941. Tað vóru 25 ár millum Eirík og Ossa, tveir mótsetningar, sum lærdu av hvørjum øðrum, hóast annar var útróðrarmaður burtur av og hin trolaramaður, í hvussu er meginpartin av ævini. Fiskimenn vóru teir báðir.

Vit fáa eina inniliga innføring í lívið á bygd í Føroyum undir krígunum, í fimtiárunum og inn í sekstiárinu, framvegis skrivað við heitum kærleika til tíðina, og við eini inniligari trongd eftir at fáa tingini at gerast betri, at royna nýtt og at gera vinnuna enn meira gevandi fyri tey, sum lögdu rygg til hesa og sum livdu av henni.

Og Ossi nemur við hendingar í lívinum, sum komu at fáa avgerandi týðning fyri hann. Eitt nú lítla Losjan, sum var í Leirvík og sum hann bleiv ein partur av sum 14 ára gamal. Mamman forkelaði henda yngsta og vildi so inniliga, saman við pápanum, at hann ikki fór at drekka. Hon hevði, sum øll í Føroyum sæð, hvussu vanlukkulig drekking kann vera, um tamarhaldið fer. Og í Losjuni gav Ossi lyfti, at hann ikki skuldi drekka. Tað er eitt lyftið, hann hevur hildið til denna dag og hann skrivar, at tað er hann glaður fyri.

Vit hoyra eisini um tað andaliga, sum fylti í heiminum. Pápin var umvendur og gekk á møti í Hebron í Leirvík og mamman hoyrði eisini til samkomuna, sum var undir Brøðrasamkomuni. Osmund kom til persónliga trúgv, og tað hevur stóran týðning í Brøðrasamkomuni og hann gjørdist skjótt ein virkin partur av samkomuni og tað er hann enn tann dag í dag.

Og so byrjar sjólívið

Osmund er lítið meira enn hálvaksin, tá ið hann fer sín fyrsta túr til skips. Tað er við sluppini »Sæborg« í 1957 og hann greiðir

ógvuliga livandi frá teimum kenslum, sum koma fram hjá ungum dreingjum, sum fyrstu ferð fara heima frá. Ein kenslan er, at ein kennir seg vaksan, og næsta kenslan er ótryggleikin at fara burtur frá øllum tí, sum er kent og sum ein ikki ivast í. Tað er spennandi at sigla norður gjøgnum Djúpini á veg til Íslands og tað er minni spennandi, tá ið skipið fer at rulla og sjóverkur verður blandaður saman við ringum royki úr kjølinum. Tá viknar bragdligheitin hjá teimum flestu og løtur kunnu koma við svørtum vónloysi og longslí. Og alt gongur yvir og ein dag er skipið komið heim aftur og ungi drongurin hevur mist samleikan sum drongur og trivlar eftir samleikanum sum maður og kanska er hann hvørja staðni.

Fyri meg er tað serliga áhugavert at fáa okkara nútíðar skipasøgu endurfortalda av einum so greiðum penni, sum Osmunds. Hann er vælskipaður og fer ikki óneyðuga nógv niður í smálutir, og hetta ger, at eg missi ikki áhugan og drukni ikki í detailjunum. Smálutir kunnu vera áhugaverdir, men so skulu teir eisini vera viðkomandi og her hevur Osmund serligar viðfóddar gávur at solda frá.

Vit fáa eina skjóta gjøgnumgongd tey árinu Osmund var til skips við skiftandi vinnum. Fyrst við línubáti, síðan laksaskipum í Eystrasalti og norðanfyri og síðan hansara royndir eftir ídnaðarfiski saman við beiggjanum Jakku, sum hevði sett seg niður í Esbjerg og átti og førði skip. Og áðrenn vit vita av, eru vit frammi við stóra vegamótið, tá ið Osmund gerst reiðari burtur av sum 30 ára gamal og tá er hann longu útbúgvin skipari. Og reiðari hevur hann verið síðani. Hann reypar ikki nógv um hetta, men tað er ikki smávegis royndir, hann hevur gjørt sær sum reiðari á einum heilum flota. Hann hevur verið reiðari á umleið 50 skipum

seinastu 48 árinu. Tað er ikki einki.

Osmund hevur, sum virkin reiðari, havt eina ógiliga ávirkan á føroyska fiskivinnu, hóast hann er rættuliga lítillátin um hetta avrik í ævisøguni. Hann gerst formaður í Felagnum Laksaskip í sjeytiárunum og hann er sum virkin reiðari á ídnaðarskipum, sjálvsagdur sum formaður í felagnum Ídnaðarskip. Tá ið henda veiðan dettur niður fyri, tí veiðumøguleikarnir í Norðsjónum minkaðu burtur í einki, kemur flotin heim og her fer Osmund at stríðast fyri korunum hjá trolarunum í føroyskum sjógvi. Seinni gerst hann eisini formaður í Reiðarafelagnum og kemur gjøgnum hetta felagsarbeiðið, ógvuliga tætt at politiska myndugleikanum og eisini, tá ið tað snýr seg um at samráðast um fiskirætti-ndi.

Osmund hevur gjøgnum øll árinu sum fiskimaður og reiðari sýnt ógvuliga góð evnir at saðla av nýggjum, tá ið ein leið ikki var gongd longur. Stóra ævintýrið suður í hav til Suðarafriku og Namibia var ein djarvtur leikur við góðum intentionum, men sum tíverri ikki endaði so væl, tí best sum alt gott upp á stás og teir fóru at heysta av øllum teimum drúgvu fyrireikingunum, mistu teir veiðirættindini, sum vóru seld til spaniolar. Og hetta endaði í einum dyggum figgjarligum bakkasti, meðan føroyska samfelagið enn lá nevsligið av kollektiva húsaganginum fyrst í nitiárunum í farnu øld.

Og í tíðini, har Osmundur hevur sitið við róðrið, hevur stóra fyrirøkan skift frá fiskiskapi til oljuvinnuna, eitt djavrt skifti, sum enn heldur lív í frálavirksamunum, umframt, at virkseimið er flutt yvir á ferðavinnu, sum eigari í Smyril Line og Hotel Hafnia.

Í dag fer nógv av tíðini til heimalívið og tey mongu barna-